

Creative activities and its impact on contemporary cultural and artistic environment as most are found in the large-scale choral festivals and competitions.

Children Choir of schools teaching practice is a kind of "talent's factory", the future of choral singers and conductors and has three age composition. So create continuous creative personnel's "pipeline" in the system of professional choral music education. Choral singing in projected public benefit concert of youth, promotes the development of children's creative activity leads to increased musical knowledge and skills makes systematically develop and improve.

We found a variety of symbolic and semantic focus in the creative activities of each group. The role of R. Glier Kyiv Institutes of Music choirs creativity in the formation of Kyiv's contemporary cultural and artistic environment is proved. The primary importance of extracurricular creative work these choirs are to facilitate the formation of Kiev "environment in the environment" – a wide segment of the academic lovers of choral music. Thus, a single circle united intellectuals, artists, creative young people – students of educational institutions of music, as well as their parents and teachers. It allows you to meet the aesthetic needs of thousands of fans of classical choral music.

Key words: choral art, female choir, cultural and artistic environment, creative activity, extracurricular artistic arrangements.

УДК 78.034 (477.51)

Кавунник Олена Анатоліївна

кандидат мистецтвознавства

ЕТНОРЕГІОНАЛЬНІ ВИМІРИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО МУЗИКОЗНАВСТВА

Стаття присвячена розкриттю складових регіональної проблематики сучасного українського музикознавства, серед яких музичне краєзнавство, музичне середовище. Вони є провідними в дослідженні музичної культури й мистецтва у великих та малих містах України.

Ключові слова: регіональна проблематика, культурологія, музикознавство, музичне краєзнавство, музичне середовище.

Дослідження музичного мистецтва в регіональному аспекті утворили один із пріоритетних напрямів українського музикознавства, що є проявом поглибленого вивчення національної музичної культури на сучасному етапі. Розкриття музичного процесу в селищах, середніх і малих містах України [своєрідних соціо-локусах (В. Кузик)], що в попередні десятиліття був проаналізований недостатньо, вкрай потрібно для відродження національних музичних надбань, а отже, подолання типової для радянської музичної історіографії фрагментарності в розкритті історії української музики, її відтворення в багатоманітності й водночас цілісності. Це важлива складова об'єктивної репрезентації вітчизняних музично-художніх здобутків у європейському культурному світі.

Актуальність дослідження форм й особливостей музичного життя великих та малих міст України в регіональному вимірі полягає в можливості вивчення музичного середовищі обраних об'єктів, їх смислової спорідненості в контексті ознак національного менталітету як основи наукової концепції регіональних досліджень у форматі суспільно-історичного буття регіонів держави. Спрямованість векторів української філософської, культурологічної, соціоестетичної думки, етномузикознавства, музичної соціології на регіональну проблематику зумовлена нинішніми суспільно-політичними умовами демократизації і гуманізації суспільних відносин в Україні, зокрема можливістю міст, селищ кожного регіону на основі загальнодержавної програми зберігати й розвивати соціокультурні традиції минулого. У такий спосіб стає можливим пізнання конкретики фактологічного матеріалу місцевості, що має власну історико-культурну цінність, а не підганяється під загальноприйняту схему.

Серед провідних досліджень теоретичних аспектів регіональної проблематики як органічного принципу територіальної організації історичних, соціально-політичних, економічних та культурних процесів праці та окремі публікації культурологів (В. Г. Чернець, В. Н. Леонтієва, В. А. Личковах), істориків (П. Т. Тронько, С. В. Киселиця, М. М. Водзинський). Процесу розвитку регіональної музичної культури в історичній, етнічній, соціоетнічній площинах, питанням регіональної сформованості мистецького середовища як системної організації музичної культури присвячено праці Т. В. Мартинюк, В. А. Мітлицької, О. В. Шевчук, Т. І. Росул та ін.

Метою статті є висвітлення етнорегіональних аспектів українського музикознавства в контексті системного осмислення національної музичної спадщини.

Музична регіоналістика, як порівняно молода галузь українського музикознавства, знаходиться на етапі формалізації науково-практичного контексту. Це система знань про закономірності та форми розвитку музичного мистецтва в контексті музичних процесів міст та селищ районного, обласного підпорядкування регіонів України. З історії її становлення й розвитку в національному музикознавстві слід вказати на одне з перших досліджень Марії Загайкевич про музичне життя Західної України другої половини XIX століття, праці про музичне життя Києва [К. Шамаєва, О. Лисюк], Харкова [Н. Пирогова].

Історично сформувавшись у межах історичного музикознавства, сучасна українська музична регіоналістика є комплексним напрямом, що функціонує на перетині історії музики, музичної культурології, етномистецтвознавства. На відміну від попередніх десятиліть, коли вивчалася переважно музична культура великих міст України (Київ, Харків, Львів, Одеса), тепер активно розробляються питання музичної культури провінційних територій, що раніше не потрапили до кола уваги дослідників. Будучи характерним проявом поглибленого осмислення національного музичного процесу на межі XX–XXI ст., подібне розширення географічного аспекту предмета регіональних досліджень, безумовно, підготовлено попередніми здобутками в цій галузі.

Науковці-музикознавці широко використовують дефініції "регіон", "регіональний", "периферійні регіони" на позначення соціогеографічних процесів музичної культури в Україні, як, наприклад, у дослідженнях Т. В. Мартинюк (динамізація регіональної музичної культури; регіональна константа; українська музична історія периферійних регіонів країни), Б. О. Сюти (синдром периферійної культури, культурна периферізація). Сміслова ідентифікація формулювань "регіональна культура", "культура регіону" становить певну модель соціокультурної творчості. Такий широкий спектр трактувань терміна "регіон" свідчить про вагомість проблем музичної регіоніки в осмисленні тенденцій її розвитку. Введений дослідницею В. В. Кузик термін "культурний соціо-локус" дозволяє дослідити духовну атмосферу міського середовища малого міста, що відіграє особливу роль у визначенні форм життєдіяльності людини.

У сучасних розвідках із питань регіоналістики вивчаються: музична культура міст, регіонів України в їх цілісності, музичне життя етнічних меншин, що компактно проживають на відповідних територіях, локальна специфіка традиційної музичної культури, різні галузі, аспекти музичного життя – композиторська творчість, інструментальне, хорове, вокальне виконавство, академічна, естрадна музика, музична критика й публіцистика, діяльність театрів, музичних товариств, навчальних закладів, окремих персоналій тощо.

Зростання питомої ваги регіональної проблематики в галузях історичного та теоретичного вітчизняного музикознавства стверджують праці науковців. На зламі XX–XXI ст. було напрацьовано значний масив монографій, дисертацій, збірників наукових праць, циклів статей, присвячених висвітленню нових матеріалів стосовно міст і регіонів, що в попередні десятиліття вже вивчалися, а також розкриттю різних складових, аспектів, періодів музичного життя й – ширше – музичної культури раніше не досліджених провінційних міст України. Поміж численних відповідних розробок різних періодів праці, присвячені Харкову (Й. Миклашевський, О. Кононова, Н. Пирогова), Києву (М. Кузьмін, К. Шамаєва, О. Зінкевич, О. Лисюк), Одесі (В. Малішевський), Катеринославу (В. Мітлицька), Івано-Франківську (Л. Романюк), Стрийщині (О. Миронова), Яворову, Перемишлю (Б. Фільц), Коломиї (Л. Косак-Баб'юк), а також Східній Галичині (Ю. Булка, Й. Волинський, М. Загайкевич, Л. Кияновська, Н. Костюк, Л. Мазепа, Т. Мазепа, М. Черепанин та ін.), Закарпаттю (Т. Росул, Л. Микуланинець), Буковині (К. Демочко, Л. Глібовицький), Волині (Л. Ігнатова, П. Шиманський), Чернігівщині (О. Васюта, Т. Ляшенко, Л. Дорохіна, О. Кавунник), Сумщині (Г. Локощенко), Полтавщині (А. Литвиненко), Північному Приазов'ю (Т. Мартинюк), Донеччині (О. Шаповалова, Т. Гердова) тощо.

Наприкінці XX – початку XXI ст. захищено дисертації про музичне життя регіонів, областей України. Серед них: "Музыкальная жизнь Сумщины / середина XVIII – 80-е гг. XX века" (Г.Д. Локощенко, 1991р.); "Музичне життя на Чернігівщині у XVIII-XIX ст." (О.П.Васюта, 1997р.); "Музична культура Галичини (II пол. XIX – перша XX ст.)" (М.В.Черепанин, 1997р.); "Музична культура Західної України 20-30-х років XX століття: ідеї поступу та розвиток національних традицій" (Н.О.Костюк, 1998р.); "Музичне життя Волині" (П.І.Шиманський, 1999р.); "Музичне життя Катеринославщини сер. XIX – поч. XX ст. (В.А. Мітлицька, 2000р.); "Стильова еволюція галицької музичної культури XIX-XX ст." (Л. Кияновська, 2000р.); "Музичний професіоналізм північного Приазов'я XIX-XX ст." (Т.В. Мартинюк, 2003 р.), "Музична культура Харкова кінця XVIII – початку XX ст." (О.В.Кононова, 2004р.); "Тенденції розвитку музичної культури Волині кінця XX – поч. XXI ст." (Л.П. Ігнатова, 2006 р.), "Музичне життя Закарпаття 20-30-х років XX ст." (Т.І.Росул, 2004р.), "Музична культура Галичини на зламі XIX-XX ст." (Б.І.Забута, 2003), "Музична культура Полтавщини XIX – поч. XX ст. в аспектах регіонального джерелознавства 2006 р." (А.І.Литвиненко, 2006р.).

Серед дисертацій увагу привертають дослідження про музичне життя у малих містах України: "Музичне життя в полікультурному середовищі м. Стрия та регіону Стрийщини (II пол. XIX ст. – 1939 р.)" (О.М.Миронова, 2007р.), "Музичне середовище Ніжина в контексті національних культуротворчих процесів XIX – поч. XXI ст." (О. А. Кавунник, 2011 р.).

Кожне з досліджень збагачує наукову базу даних про музично-інформаційне поле у регіонах країни крізь призму форм музичного життя (музичної освіта, концертно-виконавська діяльність, композиторська творчість).

Сучасні дослідження у сфері музичної регіоналістики щільно пов'язані з опрацюванням таких пріоритетних сьогодні, часто нових напрямів українського музикознавства, як інтенсивна розробка його джерельної бази, питання музичної діалектології, етномистецтвознавства й етнокulturознавства, поглиблене осмислення яких у контексті окремих галузей національного музичного процесу сприятиме розкриттю музичної культури України як неоднорідної, амбівалентної системної цілісності.

Це, з одного боку, розробка джерельної бази щодо всіх складових музичної культури названого соціо-локусу в їх синхронному й діахронному аспектах. Адже функціонування таких складових утворює неповторне музичне середовище міста. З іншого – вивчення загальних тенденцій розвитку музичної культури України впродовж XIX – початку XXI ст. Осмислення зазначених аспектів відіграло евристичну роль у процесі систематизації та узагальнення емпіричного матеріалу. Як-от наукові праці краєзнавчого спрямування вчених-істориків і філологів, мистецтвознавців Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя періоду 1990-х рр. XX – поч. XXI ст.: серія "Ніжинська старовина" (випуски "Греки в Ніжині", "Поляки в Ніжині", "Євреї в Ніжині"), започаткована істориком та протоієреєм кафедрального собору Всіх Святих м. Ніжин О. С. Морозовим; збірник "Література та культура Полісся", заснованим у 1990 р. професором філологічного факультету НДУ ім. М. Гоголя Г. В. Самойленко, понад 40 випусків якого присвячено питанням з філології, історії, літератури і культури, театрального мистецтва, освіти Ніжина, Чернігівщини, України.

Дослідженню концепції розосередженості культурних осередків як культурних соціо-локусів провінційного простору присвячено монографію кандидата мистецтвознавства В. Кузик. "Для України ще з XVII ст. в силу ряду історичних факторів були притаманні процеси розосередження культурних осередків, тобто утворення у провінційному просторі своєрідних культурних соціо-локусів" [1, 20]. Дослідниця вперше адаптує теорію культурної локалізації на національний український ґрунт з позицій історично-політичного державотворення.

Важливою складовою музичної регіоніки є музичне краєзнавство, яке сприяє формуванню багатовекторних напрямків дослідження, орієнтації на виокремлення й підкреслення особливостей обраного об'єкту вивчення, його індивідуально окресленого абрису, що виокремлює даний соціо-локус із загалу як у хронологічно-історичному плані, так і в культурно-соціальних аспектах. Такі напрямки дослідження характеризуються пошуком місцевого матеріалу: архіви, публіцистика, приватні документи діячів культури; конкретизацією й деталізацією історико-культурного процесу даного міста: міські, регіональні, всеукраїнські, міжнародні конкурси, фестивалі, ярмарки, концерти, календарні, народно-обрядові свята; взаємодією специфічного для певного регіону, міста, селища матеріально-природного (архітектурні забудови, ландшафт міста) і духовно-культурного (історико-мистецькі традиції, поліетнічний контингент населення, виконавська, композиторська творчість) чинників у суспільному житті міста. Нині існуючі джерелознавчі, архівні матеріали практично-творчої діяльності музикантів – професіоналів, аматорів – підтверджують тезу про значимість середніх, малих міст та селищ як соціо-локусів, культурно-мистецьких джерел для розвитку не тільки великих міст, але й усїєї держави. Розгляд форм музичного життя в кожному з таких соціо-локусів привертає увагу самобутніми проявами народної та академічної творчості, що органічно й гармонійно вписується в загальнонаціональний простір. "Для того, щоб наблизитися до об'ємного культурного бачення, необхідно досліджувати прошарки "глибинного залягання", вивчати явища другого порядку" [2, 3]. Культуротворча діяльність музикантів – уродженців провінційного міста в результаті творчих контактів і зв'язків сприяла й сприяє формуванню та розвитку культурно-мистецьких традицій великих культурних центрів України, зокрема Києва. Прикладом є творчість митців – уродженців Лівобережної України – М. Лисенка з Полтавщини, М. Заньковецької, Ф. Проценка з Чернігівщини та ін. У такий спосіб стверджується теза про людинотворчу суть культури. У такий спосіб предмет краєзнавства, на думку П. Тронька, слід розглядати як реальний інструмент концентрації суспільної енергії навколо пріоритетних завдань збереження спадщини. "Без об'єктивного врахування цих аспектів історія у цілому хибує на однобічність висновків" [208, 10].

Серед важливих чинників для розвитку, зокрема, музичного краєзнавства як інтегральної науки визначаються: вплив державних виконавчих органів щодо фінансування культуротворчих процесів у регіонах (міста, селища); діяльність науковців (архівно-пошукова робота, публікації, конференції); подвижницька праця громадян міста, селища.

Музичне краєзнавство перебуває в контексті етнорегіональних вимірів сучасного музикознавства, сприяючи пізнанню мистецького життя України у світлі теорії динаміки культури та міжкультурного діалогу. Його включення в контекст регіональних досліджень національної музичної культурології зумовлено спільними суспільно-соціальними реаліями культурних соціо-локусів та обласних центрів, дослідження мистецького життя яких сприяє зростанню суспільної свідомості та національної самосвідомості громадян країни.

Науково-практична сутність музичного краєзнавства полягає в пошуку і розкритті особливостей музичного життя середніх і малих міст України. Джерелознавча й фактологічно-інформаційна база даних про форми музичного життя кожного з них – культурно-мистецькі свята, музично-естетичні вечори, концертні виступи, гастрольні турне музикантів, творчість композиторів – сприяють розвитку міжрегіональних культурно-мистецьких контактів. Для динамізації цього процесу було би доцільним активізувати видання матеріалів краєзнавчого спрямування, надолужити публікації про минуле в мистецькому житті міста, презентувати науково-популярні видання, творчі нариси про сучасні музичні колективи, виконавців, композиторів, фольклористів, педагогів міста. У такий спосіб відбувається відродження культурно-мистецького зв'язку поколінь, природна еволюція якого була порушена ідеологічно запрограмованою політикою тоталітарних часів.

У категоріально-понятійній частині музичного краєзнавства активно поширюється термін "музичне середовище" як репрезентативна сфера культурно-музичного життя міста. Ознаками його становлення й розвитку є історична спадковість у збереженні музичних цінностей; динаміка культурно-музичного руху в діалектиці традицій і новаторства; репродуктивно-креативна діяльність суб'єктів-городян для створення і поширення музично-естетичних цінностей; наявність закладів культури і освіти як місця матеріалізації суб'єктами музичної творчості (виконавської, композиторської).

Суттєвим культуротворчим чинником музичного середовища стала музика, музичне мистецтво, яке за формулюванням О. Девятової, становить певну глибинну, сутнісну, буттєво-філософську категорію культури, що має суттєвий важіль на внутрішній духовний світ людини [4, 373]. Ця думка в даному аспекті близька до таких тлумачень національної культури, як психологічна потреба нації, індикатор суспільного розвитку, синтезатор мистецького досвіду. Саме музичне мистецтво як визначальний чинник функціонування музичного середовища формує діалектичну триєдність у взаємодії загального, одиничного та особистого, що простежується в традиціях музичного виховання в закладах освіти і культури, формах музичного життя обраного геосоціокультурного середовища в контексті його поліетнічної сутності, культуротворчості композиторів, академічних, народних, аматорських, самодіяльних колективів, окремих виконавців.

Саме у процесі історико-соціального розвитку міста, творчості його городян висвітлюється соціокультурна сутність музичного середовища – сукупності усіх музичних аспектів культури міста (селища, регіону), що формується завдяки діяльності музикантів-професіоналів і аматорів, представників академічної і традиційної музичної культури. Осмислення його сутності сприяє пізнанню соціального досвіду нації, історико-культурної пам'яті етноспільноти, зумовлює виявлення специфічних локально-регіональних особливостей музичного життя певних соціо-локусів.

Отже, регіональний напрям досліджень національної культурології на часі характеризується пізнанням форм культурно-мистецького життя малого міста як соціального й архітектурно-просторового феномена в історичній ретроспективі держави. Дослідження музичного середовища в соціотворчому житті кожного з них привертає увагу самобутніми проявами народної і професійної творчості, що органічно і згармонізовано вписуються у загальнонаціональний простір України. Вироблення регіональної константи як "геосоціокультурного образу регіону" (Т.В. Мартинюк) зумовлює можливість системно-комплексного осмислення мистецької спадщини українського суспільства, окреслює шляхи стимулювання й розвитку нових видів творчості, мистецького самовдосконалення. Створюються умови для розвитку міжрегіонального культурного діалогу музикантів – представників Півдня й Півночі, Сходу і Заходу України. Музичне краєзнавство становить органічну складову етнорегіональних вимірів українського музикознавства, слугує суттєвим підґрунтям для його наукових узагальнень, презентує музично-інформаційний обшар України у функціональному контексті загальноєвропейського та світового мистецтва.

Література

1. Кузик В. Ревуцький Лев Миколайович : Монографія/ В. Кузик. – Київ-Ніжин. – 2009.
2. Шиманський П. І. Музичне життя Волині / П. І. Шиманський. – К., 1999.
3. Тронько П. Т. Українське краєзнавство в ХХ столітті / П. Т. Тронько (до 75-річчя Всеукраїнської спілки краєзнавців) – К., 2002. – 85 с.
4. Девятова О. Судьбы академической музыки в системе духовной оппозиции элитарной и массовой культур / О. Девятова //Первый российский культурологический конгресс : Тезисы докладов. – СПб. : Эйдос, 2006. – С. 372-373

5. Шевчук О. В. Музична україніка в контексті вітчизняної культури на межі XIX – XX століть /О.В. Шевчук // Українське музикознавство: Республіканський міжвідомчий науково-методичний збірник. – К.: Вид-во КДК, 1991. – Вип. 26. – С. 5-18.
6. Сюта Б. Глобалізаційні процеси та музична творчість на межі третього тисячоліття /Б. Сюта // Левко Колодуб: сторінки творчості (статті, дослідження, спогади). Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. – 2007. – Вип. 50. – С. 258-276.
7. Ляшенко І. Ф. Музична україністика в світлі сучасної культурної політики: аспекти гуманізації та гуманітаризації національної освіти / І. Ф. Ляшенко //Українське музикознавство. – К., 1998. – Вип. 28. – С. 3-8.
8. Мартинюк Т. В. "Перехідний етап" як історико-теоретична проблема музичної україністики/ Т. В. Мартинюк / – К., 1997. – С. 23-30.
9. Шульгіна В. Д. Музична україніка: монографія / В. Д. Шульгіна. – К., 2000. – 213 с.

References

1. Kuzyk V. Revutskyi Lev Mykolaiovych : Monohrafiia / V. Kuzyk. – Kyiv-Nizhyn. – 2009.
2. Shymanskyi P. I. Muzychne zhyttia Volyni / P. I. Shymanskyi. – K., 1999.
3. Tronko P. T. Ukrainse kraieznavstvo v KhKh stolitti / P. T. Tronko (do 75-richchia Vseukrainskoi spilky kraieznavstv) – K., 2002. – 85 s.
4. Devyatova O. Sud'by akademicheskoy muzyki v sisteme dukhovnoy oppozitsii elitarnoy i massovoy kul'tur / O. Devyatova //Pervyy rossiyskiy kul'turologicheskii kongress : Tezisy dokladov. – SPb. : Eydos, 2006. – S. 372-373
5. Shevchuk O. V. Muzychna ukrainika v konteksti vitchyznianoï kultury na mezhi XIX – XX stolit /O.V. Shevchuk // Ukrainse muzykoznavstvo: Respublikanskyi mizhvidomchyi nauково-metodychnyi zbirnyk. – K.: Vyd-vo KDK, 1991. – Vyp. 26. – S. 5-18.
6. Siuta B. Hlobalizatsiini protsesy ta muzychna tvorchist na mezhi tretoho tysiacholittia /B. Siuta // Levko Kolodub: storinky tvorchosti (statti, doslidzhennia, spohady). Naukovyi visnyk NMAU im. P. I. Chaikovskoho. – 2007. – Vyp. 50. – S. 258-276.
7. Liashenko I. F. Muzychna ukrainistyka v svitli suchasnoi kulturnoi polityky: aspekty humanizatsii ta humanitaryzatsii natsionalnoi osvity / I. F. Liashenko //Українське музикознавство. – К., 1998. – Вип. 28. – С. 3-8.
8. Martyniuk T. V. "Perekhidnyi etap" yak istoryko-teoretychna problema muzychnoi ukrainistyky/ T. V. Martyniuk / – K., 1997. – S. 23-30.
9. Shulhina V. D. Muzychna ukrainika: monohrafiia / V. D. Shulhina. – K., 2000. – 213 s.

Кавунник Е.А. Етнорегиональные измерения современного украинского музыковедения

Стаття посвящена раскрытию составляющих региональной проблематики современного украинского музыковедения, среди которых музыкальное краеведение, музыкальная среда. Они являются основными в исследовании музыкальной культуры и искусства в больших и малых городах Украины.

Ключевые слова: региональная проблематика, культурология, музыковедение, музыкальное краеведение, музыкальная среда.

Кавунник О. Ethnoregional aspects of the modern Ukrainian musicology

Numerous researches of the art of music in a regional aspect have become one of the priority directions of the Ukrainian musical science. It is an important constituent of an objective representation of musical artistic achievements in the national and foreign musical world. Elucidation of the musical process in villages, towns and cities of Ukraine (socio-locuses – V.Kulyk) is quite necessary for a revival of our national musical gains, which in the period of the Soviet musical historiography were analysed insufficiently.

The topicality of regional researches lies in a possibility of reproducing the history of Ukrainian music in all its versatility and integrity in counterbalance to the typical for the previous decades fragmentariness. Investigation of forms and peculiarities of the music life of cities and towns of Ukraine, cognition of their sense relatedness in the context of peculiarities of the national mentality predetermines a basis for the scientific conception of regional scientific investigations of the present day Ukrainian musical science. The direction of the vectors of the Ukrainian philosophical, culturological, socio-aesthetical thought, ethnomusicology, musical sociology at regional problems is predetermined by the present day socio-political conditions of democratization and humanization of social relations in Ukraine, the possibility of cities, towns and settlements of every region on the basis of an all-national program to revive many arts traditions of the past days. In such a way it becomes possible to learn concrete facts about the locality which has its own historical and cultural value but is not adjusted to the generally accepted scheme.

It is worth while to mention works by such culturologists as V.Chernets, V.Leontiyeva, V.Lychkovakh as well as the historians P.Tronko, G.Samoilenko, M.Vodzinsky in the row of key papers on theoretical aspects of regional problems. Many scientific papers, specifically, by M.Zahaikevich, K.Shamayeva, O.Kononova, T. Martyniuk, V. Kuzyk, B. Filtz, V. Mitlytska, L.Kyianovska, O.Vasyuta, A.Lytvynenko and O.Shapovalova are dedicated to the problems of moulding regional arts environment as a systemic organization of musical culture.

The goal of the article is elucidation of some ethno-regional aspects of the Ukrainian musicology in the context of systemic understanding of the national musical legacy.

Musical regionalistics, as a comparatively young branch of Ukrainian musicology, dwells at the stage of forming scientific and practical context. Historically, being built up in the 1960-ies within historical musicology at the beginning of the XXI century it became a complex direction of researches not only of the musical culture of major cities, such as Kyiv, Kharkov, Lviv, Odessa, but also of small towns and villages of Ukraine, as "cultural socio-locuses" in which there exist artistic forms of creative activities of their inhabitants belonging to both professionals and amateurs: composers, singers, musical instrument players, choir, orchestra, dancing groups of educational and cultural establishments. The term belongs to the researcher V.Kuzyk, who for the first time adapts the theory of cultural localization on the national Ukrainian ground from the position of historical and political statehood.

A considerable part of regional problems is the study of musical local lore, in the field of whose investigation lies finding and working out of local musical lore material (archives, mass media, publicism, private documents of cultural workers); interaction of the material-natural (architectural edifices, the landscape of the town) and spiritual and cultural (art traditions in a historical aspect, polyethnic structure of the population, renditorial and composer activities) factors in the musical surroundings of the town, as well as forms of participation of its citizens in local designs and arrangements (urban, regional, national, international competitions and festivals, fairs, concerts, calendar and folk ritual festivities).

In such a way a revival of culture and arts connections of generations is exercised, whose natural evolution had been broken by the pre-programmed policy of the totalitarian epoch.

In the categorial and conceptual sphere of music folklore the term "musical surroundings" is being widely spread. It is a totality of all the musical aspects of the culture of a town (village, region), which is formed due to the activities of professional and amateur musicians, representatives of the academic and folk musical culture. Understanding (comprehension) of its essence is conducive to the cognition of social experience of nations, historical and cultural memory of ethno-communities, gives an opportunity to find out local-regional peculiarities of musical life of certain socio-locuses. Symptoms of its formation and development are historical continuity in preservation of musical values; the dynamics of music movement in the dialectics of traditions and innovating; reproductive and creative activities of citizens directed on creating and dissemination of music aesthetic values; existence of establishments of culture and education as places of materialization by subjects of musical creative activity (renditorial and composer's). An essential factor of the musical environment is the musical art as a philosophical category of culture which influences the inner spiritual life of people, as a psychological necessity of the nation, indicator of social maturity, synthetizer of artistic experience.

Thus, the regional direction of investigations of Ukrainian musicology at the present day stage is characterized by cognition of forms of music life of a small town, attracts researchers' attention by idiosyncratic manifestations of folk and professional creativeness in it, which organically and harmoniously fits in the all-national space of Ukraine, European and world musical culture.

Key words: the regional issue, culturology, musical study, musical local study, musical environment.

УДК 323.15(477) : 316.723(045)

Кди́рова Інеш Осербаївна
заслужена артистка України, доцент

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНЕ ВІДРОДЖЕННЯ ЕТНІЧНИХ СПІЛЬНОТ У НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ

Стаття висвітлює процес національно-культурного відродження етносів України; визначає основні аспекти етнічної культури. Автор уточнює поняття етнічної самоідентифікації, визначає основні чинники об'єднання етнічних груп на шляху до розвитку національної самобутності, аналізує культурну та соціальну діяльність громадських організацій національних меншин, що виникли і функціонують в регіонах України.

Ключові слова: етнічна культура, національна самоідентифікація, відродження національних меншин, національна єдність.

Сучасне українське суспільство визначається як полікультурне. У ньому порівняно помітний та стійкий розвиток отримала більшість етнічних культур. Поліетнічний характер нашого суспільства проявляється в тому, що різні етнічні культури не просто існують, а розвиваються в межах різноманітних культурних практик, спираючись на законодавчу підтримку з боку держави.

Багатокультурність ґрунтується на офіційному юридичному визнанні рівноправ'я культур всіх етнічних груп, які проживають на території України. Формуючи сучасне українське суспільство, ми шукаємо оптимального поєднання в національному масштабі таких соціально-політичних і культурних складових, як досягнення національної єдності, участь народу в управлінні, включення держави до простору розвинених країн.